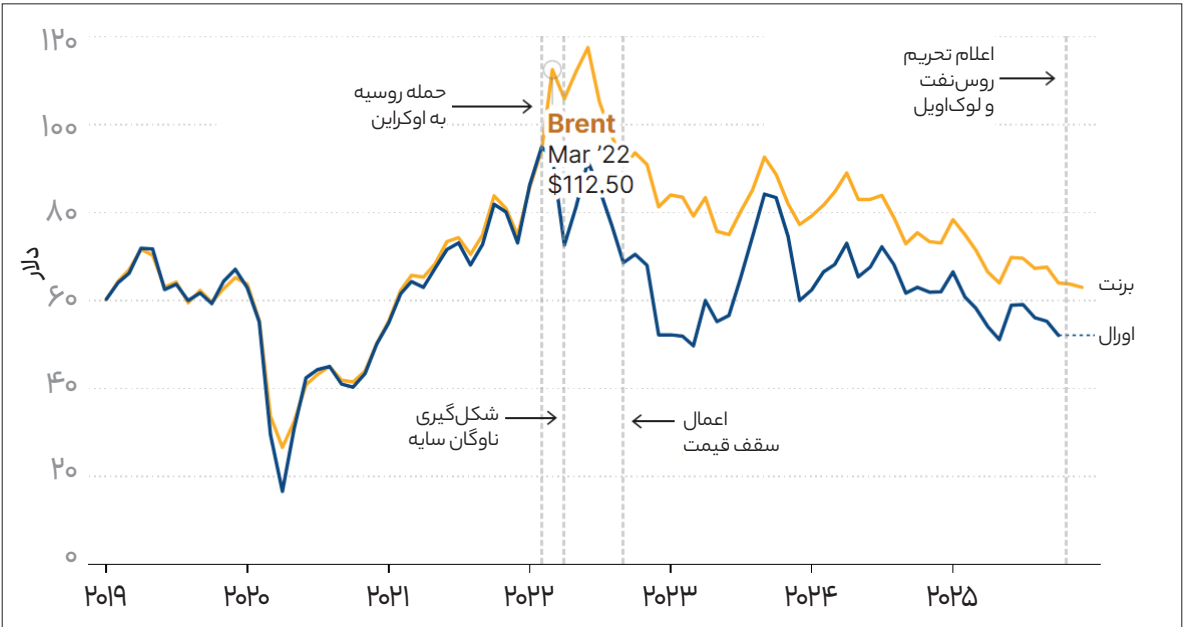

اهداف خارجی اعمال کرد و این سادگی، باعث شده آن‌ها ابزار پیش‌فرض سیاست خارجی شوند. این منجر به کاربردی با گسترده‌گی بیش از حد شده است. طرف‌های تحریم‌شده، اغلب بر چسب‌های سنگینی می‌خورند و در نتیجه، بعد از اعمال تحریم، انگیزه اندکی برای بازنگری درباره‌اش وجود دارد. طرف‌های تحریم‌شده، معرفی می‌شوند، بدون اینکه فعالیت‌های مجاز روشن شود. این یعنی رژیم‌های تحریمی متعارف و مبتنی بر فهرست، باعث می‌شود بخش خصوصی، بیش از حد از خطرات تحریم دوری کند. به همین شکل، از آن‌جا که بعید است نهادهای مالی در مقابل اقتصاد ایالات متحده، سمت معامله با طرف‌های تحریم‌شده را بگیرند، اعمال این تحریم‌ها به لحاظ اداری آسان است. حتی تحریم‌های یک‌جانبه هم می‌توانند سطح بالایی از تبعیت را با خود داشته باشند و انگیزه‌های شرکت‌های چندملیتی را کاهش دهند. اما زمانی که هدف تحریم‌ها، طرفی باشد که قدرت اقتصادی قابل توجه خود را داشته باشد، مثلاً وقتی یکی از دیگر شرکت‌های بزرگ باشد، این تمایلات مشکل‌آفرین می‌شوند. قطع ارتباطات اقتصادی با چنین اهدافی می‌تواند هم برای طرف‌های بخش خصوصی و هم برای اقتصاد جهانی به شکل گسترده‌تر، پرهزینه و در نتیجه نیازمند کاربست هفتمندتر باشند. ممکن است برخی بازیگران بخش خصوصی، تمایل بیشتری داشته باشند که خطر مجازات‌های تحریمی را بپذیرند تا تعامل خود را با طرف تحریم‌شده قطع نکنند، به‌خصوص وقتی طرف تحریم‌شده، راهبردهایی برای گریز از تحریم شکل داده باشد، چنان‌که چین و روسیه انجام داده‌اند. با افزایش هزینه متصور جهت تبعیت از تحریم‌ها، خطرگریزی بیش از حد ممکن است خطر عدم‌پایبندی را هم در بخش خصوصی افزایش دهد. حتی جایی که چنین نشود، این روند می‌تواند تأثیرات تحریم را در جنبه‌هایی ناخواسته و مخرب، افزایش دهد. هم‌ترازی نسبی در قدرت اقتصادی هم باعث می‌شود تحریم‌های یک‌جانبه احتمال اثرگذاری بسیاری کمتری نسبت به تحریم‌های چندجانبه داشته باشند. سازگاری با چالش‌های تازه در رقابت قدرت‌های بزرگ به معنای رسیدگی به این آسیب‌شناسی‌هاست. کاربرد تحریم باید گزینش و هدفمند باشد و بررسی‌های دوره‌ای باید حذف تحریم‌ها یا ارائه انگیزه برای بازگشت به تبعیت از آن‌ها را تسهیل کند. فهرست تحریم‌ها، باید هم شامل طرف‌های محدود‌شده باشد و هم شامل مجوزهایی سهل‌گیرانه با هم‌ترازی نسبی، جهت محدودکردن گرایش به خطرگریزی بیش از حد. باید روی نهادهایی که بر تبعیت از تحریم نظارت و آن را اعمال می‌کنند، سرمایه‌گذاری شود. دولت‌ها هم باید استانداردهای خود را برای شواهد، حفاظت‌های قانونی رویه‌ای و اختیارات قانونی داخلی، هماهنگ کنند تا کارکرد چندجانبه این روش‌ها، خارج از نظام سازمان ملل متحد، راحت‌تر شوند، چه آنکه نظام سازمان ملل متحد احتمالاً با وتوهای چینی و روسی زمین گیر شود.

انصاف است که اشاره شود دولت‌باین بسیاری از این مسائل را در «ارزبانی راهبردی» سال ۲۰۲۱ خود پیش‌بینی کرده بود و پیشرفت‌هایی هم درباره آن داشت. قابل توجه‌ترین‌شان در زمینه خطرگریزی بیش از حد و کمک‌های انسان‌دوستانه بود؛ اما دولت ترامپ به سمت غلطی حرکت کرده است، از جمله اینکه تحریم‌ها را خودسرانه و دمدمی‌مزاجانه به کار بسته است، نهادهای مربوط را تضعیف کرده است و متحدان کلیدی را از خود دور کرده است. با این حال، مدیریت ماهرانه تحریم‌ها در سوریه پس‌السند حاکی از اینکه در دولتی، حدی از درک نسبت به این وجود دارد که تحریم‌ها در این دوران تازه ژئوپلیتیک، ممکن است چه بده‌بستان‌های پیچیده‌ای در سیاست‌گذاری به همراه داشته باشند. باید دید آیا این در نهایت منجر به تغییر مسیر می‌شود یا نه.

تحریم‌های مؤثر، گریز را پیش‌بینی و به آن رسیدگی می‌کنند

کیری هیرمن، مدیر بخش تجارت و حکمرانی اقتصادی: به‌ندرت پیش می‌آید که تحریم‌ها، تعیین‌کننده قاطع نتیجه درگیری باشند؛ اما می‌توانند با اعمال

روی اعمال محدودیت بر برنامه هسته‌ای خود مذاکره کرد. لیبی در سال ۲۰۰۳، در مواجهه با کارزار هماهنگ تحریم بین‌المللی، فشار دیپلماتیک و تضمین‌های امنیتی، برنامه هسته‌ای خود را رها کرد. رژیم آپارتاید آفریقای جنوبی، در اوایل دهه ۱۹۹۰، زیر بار مقاومت مصمم داخلی که حمایت تحریم‌های بین‌المللی، تحریم‌های تسلیحاتی و بایکوت‌های فرهنگی را پشت سر خود داشت، کم آورد. مثال‌های متعدد دیگری هم هستند.

صرف تهدید به تحریم هم می‌تواند اثر داشته باشد. رئیس‌جمهور جورج اچ دبلیو بوش، در سال ۱۹۹۱، در ارائه تضمین وام ۳ میلیارد دلاری به اسرائیل تأخیر انداخت و اسرائیل را به این سمت راند که به نشست صلح مادرید بپیوندد. رئیس‌جمهور آیزنهاور، در سال ۱۹۵۶ تهدید کرد جلوی وام‌های صندوق بین‌المللی پول به بریتانیا را بگیرد و حمایت ایالات متحده از پوند استرلینگ را بردارد. این تهدید در کنار محکومیت‌های بین‌المللی، بریتانیا، فرانسه و اسرائیل را ناچار کرد به جنگ خود علیه مصر پایان دهند. جامعه ملل [نهادهی که پس از جنگ جهانی اول، با ایده‌ای شبیه به سازمان ملل متحد تشکیل شد و البته در نتیجه ناکامی‌هایش، پس از جنگ جهانی دوم منحل شد و جای خود را به سازمان ملل متحد داد] از تهدید تحریم استفاده کرد تا مناقشه‌ای بین یوگسلاوی و آلبانی در سال ۱۹۲۱ و اختلافی بین یونان و بلغارستان در سال ۱۹۲۵ را فروبشانند.

تحریم‌های بین‌المللی، روسیه را مجبور نکرده‌اند به جنگش علیه اوکراین، پایان دهد، اما مسیر درگیری را تغییر داده‌اند، با تضعیف اقتصاد روسیه و سخت‌ترکردن پیشبرد نقشه‌های تهاجمی برای مسکو. تحریم‌های سخت‌گیرانه‌تر، هزینه‌هایی بیشتر از این هم [به روسیه] تحمیل خواهند کرد. البته نمونه‌های بی‌شماری هم هستند که در آن‌ها تحریم‌ها هیچ اثری نداشته است. نه باید درباره اثرگذاری آن‌ها اغراق کرد و نه کارکردی موردی آن‌ها را زیر سؤال برد.

اعمال، کلید جواب‌دادن تحریم‌های نفتی

سامانتا گروس، مدیر بخش امنیت انرژی و ابتکارات اقلیم آب‌وهوا و کارشناس سیاست خارجی: تحریم‌ها روی محصولات روسیه در حوزه انرژی، بنیاست جنگ در اوکراین را برای مسکو دردآورتر و این کشور را مجبور کند درباره تهاجم‌اش بازنگری کند. این تمرکز منطقی است، چراکه درآمد نفت و گاز، در طول دهه گذشته، ۳۰ تا ۵۰ درصد از درآمد دولت فدرال روسیه را تأمین کرده‌اند؛ اما غرب با روسیه مشغول بازی موش و گربه بوده است. غرب راهبردهای تازه را می‌آزماید و روسیه راهی برای دورزدن‌شان می‌یابد. به نظر می‌رسد این روند ادامه داشته باشد.

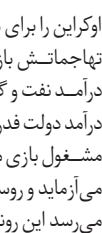
سقف قیمت نفت که از دسامبر ۲۰۲۲ اجرایی شد، بنا بود درآمد صادرات نفت روسیه را کاهش دهد، بدون اینکه از بازار حذفش کند؛ اما روس‌ها برای دورزدن این سقف قیمت، به سراغ «ناوگان سایه» نفتکش‌ها، با مالکیتی پنهان و بدون بیمه‌های غربی رفتند. تحریم‌های تازه مانع از این می‌شود که شرکت‌های آمریکایی بتوانند با روس نفت یا لوک‌اویل معامله کنند. این دو شرکت، روی هم‌فرت محدود نیمی از تولید نفت روسیه را بر عهده دارند. تحریم‌های ثانویه به ایالات متحده اجازه می‌دهد، اگر طرفی غیرآمریکایی با این دو شرکت معامله کرد، دسترسی‌اش به نظام پولی ایالات متحده را قطع کنند. این روی کاغذ رژیم سخت‌گیرانه‌تری است و اشباع عرضه در بازارهای جهانی نفت آن را ممکن کرده است؛ اما اعمال آن است که کلید موفقیت خواهد بود.

مهم‌ترین سؤال این است که آیا ایالات متحده چین را مجبور به تبعیت خواهد کرد یا نه. در ۱۰ ماه اول سال ۲۰۲۵، چین به‌طور میانگین، ۲ میلیون بشکه در روز نفت خام روسیه وارد کرد. در مقایسه، کل وارداتش، ۱۱ میلیون بشکه در روز بود. دولت ترامپ مسائل بسیاری در رابطه‌اش با چین دارد، از جمله تضمین دسترسی به مواد معدنی نادر و بازنگه‌داشتن مذاکرات تجاری. بدون تردید، چین و روسیه تلاش خواهند کرد مرزهای تحریم‌ها را عقب برند. دولت ترامپ چگونه واکنش نشان خواهد داد؟ واردات چین از روسیه اخیراً افت کرده است، اما برخی از پالایشگاه‌های چینی که بهره‌وری ناکافی دارند، برای بقایشان به نفت تخفیف‌دار متکی هستند که اغلب از کشورهای تحریم‌شده می‌آید. رئیس‌جمهور ترامپ، در دیدار ۳۰ اکتبرش با شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین، بحث تحریم‌های نفتی را به میان نیاورد. این نشانه‌بدی درباره اثرگذاری تحریم‌ها بود.

رسیدگی به درگیری قدرت‌های بزرگ، نیاز به تحریم‌های هوشمند(تر) دارد

اسکات آر اندرسون، کارشناس مطالعات حکمرانی: ثابت شده است که تحریم‌های اقتصادی و به‌خصوص تحریم‌های مالی، ابزاری کارآمد برای رسیدگی به آن نوع از تهدیدهای نامتقارن هستند که در فضای دغدغه‌های سیاست‌گذار، پس از جنگ سرد، غالب بوده‌اند، از قبیل تروریسم، جرائم فراملی و دولت‌های باغی؛ اما شاید این درباره چالش‌های بسیار متفاوتی که در دوران در حال ظهور رقابت قدرت‌های بزرگ پیش می‌آید، صادق نباشد.

تمرکز بر تهدیدهای نامتقارن، به‌خصوص در ایالات متحده، از عوامل چندین آسیب در سیاست‌های تحریمی بوده است. تحریم‌های اقتصادی را به راحتی می‌شود بر

دیپلمات‌ها

درباره برنامه دفاعی نمی‌توان چانه‌زنی کرد

اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه در پاسخ به پرسش ایرنا مبنی بر فضاسازی رسانه‌های اسرائیلی و آمریکایی درباره احتمال تکرار تجاوز نظامی اسرائیل به ایران به بهانه برنامه موشکی آن گفت: «برنامه موشکی ایران صرفاً برای دفاع از کبان کشور توسعه داده شده و اساساً موضوع مذاکره نیست. قابلیت‌های دفاعی جمهوری اسلامی ایران با هدف بازداشتن متجاوزان از هرگونه خیال حمله به ایران طراحی شده و به هیچ عنوان امری نیست که بتوان درباره آن گفت‌وگو یا چانه‌زنی کرد.» وی ادامه داد: «نکته دوم این است که در این زمینه با نوعی نفاق و دورویی آشکار مواجه هستیم. برنامه موشکی دفاعی ایران به‌عنوان «تهدید» معرفی می‌شود، اما هم‌زمان شاهد سرآزیر شدن سیل تسلیحات کشتار و حتی سلاح‌های کشتار جمعی به سوی رژیم صهیونیستی هستیم؛ رژیمی که مشغول نسل‌کشی است، خاک دو کشور را در اشغال خود دارد و تنها در چند ماه اخیر به هفت کشور حمله کرده است. این وضعیت، یک تناقض آشکار و نشانه‌ای از تباهی اخلاقی کاملاً روشن است که ایالات متحده آمریکا و دیگر کشورهایی که حامی این رژیم هستند، باید در قبال آن پاسخگو باشند.» بقایی افزود: «فضاسازی رسانه‌ای نیز در امتداد جنگ ترکیبی قرار دارد که رژیم صهیونیستی با کمک آمریکا و شبکه‌های رسانه‌ای وابسته، مدت‌هاست علیه جمهوری اسلامی ایران طراحی و دنبال می‌کند. آنچه روشن است این است که ما با تمرکز کامل بر کار خود پیش می‌رویم. نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به‌خوبی می‌دانند و آموخته‌اند که در صورت لزوم چگونه از کشور دفاع کنند.»

مشکلات بخش خصوصی به تحریم ارتباط ندارد

وحید جلال‌زاده، معاون کنسولی، امور مجلس و ایرانیان دستگاه دیپلماسی با تأکید بر تأثیر اندک اسنپیک و تحریم‌ها بر وضعیت اقتصادی کشور، گفت: «اگر بخواهم یکی از دستاوردهای این رویه‌نویس در وزارت امور خارجه را مثال بزنم باید به صحبت‌های آقای وزیر و معاونت اقتصادی وزارتخانه با بخش خصوصی و توزیع فرم نظرسنجی میان آن‌ها اشاره کنم. قریب به اتفاق گفت‌وگوها و نظرسنجی‌های ما نشان داد مشکلات بخش خصوصی کشور یا به اسنپیک و تحریم ارتباطی ندارد یا کمتر ارتباط دارد.» وی ادامه داد: «مشکلات بخش خصوصی بیشتر ناشی از موانع گمرک، تعهدات ارزی، تعرفه‌ها، حمل‌ونقل و مسائلی از این دست است. آرایش‌یابی این مشکلات دست‌آورد کمی است؟»

گفت‌وگوی عراقی با همتای پاکستانی

محمد اسحاق‌دار، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی پاکستان در تماسی تلفنی، با سیدعباس عراقچی درباره روابط دوجانبه و تحولات منطقه‌ای گفت‌وگو و تبادل نظر کرد. وزیران خارجه ایران و پاکستان در این گفت‌وگوی تلفنی ضمن مرور روابط دوجانبه و تأکید بر تلاش مشترک برای گسترش هر چه بیشتر مناسبات دو کشور در همه زمینه‌های مورد علاقه تأکید کردند. در این گفت‌وگو دو طرف ادامه‌ارزنی‌های دیپلماتیک با کشورهای منطقه برای صیانت از صلح و ثبات منطقه‌ای را خواستار شدند.

مترجم: روح‌اله نخعی